

ZAŠTO MASONI VOLE PAPU FRANJU?

17. travnja 2017

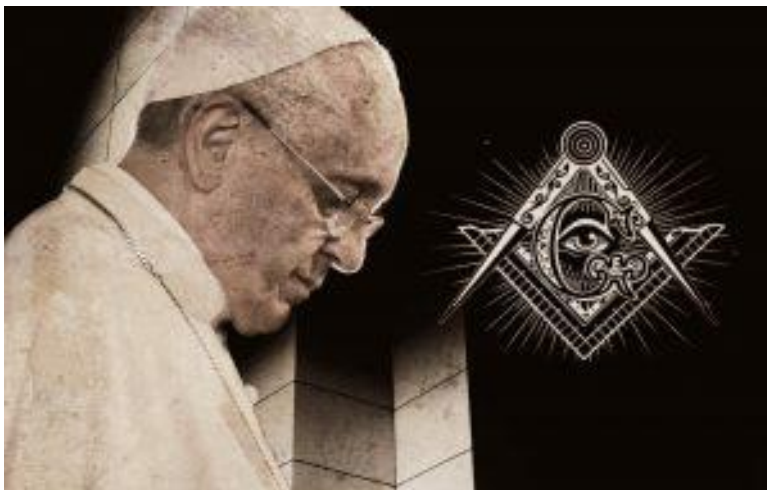
Neki uvodni komentari o Slobodnim zidarima (masonima) i Katoličkoj Crkvi

1. Papa prema našim željama

“Ono što bi smo trebali zahtijevati, što bi smo trebali tražiti i očekivati, kao što Židovi iščekuju Mesiju, jest Papa prema Našim željama. Alexander VI, sa svim svojim osobnim aferama, nije nam bio prikladan, jer nikad nije griješio u vjerskim pitanjima. Klement XIV, naprotiv, odgovarao nam je od glave do pete.” (Izvadak XIX iz Permanent Instruction of the Alta Vendita, prva polovica 19-tog stoljeća)

Kako je pokojni John Vennari, tadašnji urednik Catholic Family News objasnio, **“Alta Vendita bila je najviša loža Carbonari-a, Talijanskog tajnog društva koje se povezuje sa masonima i koje je zajedno sa masonima osuđeno od strane Katoličke Crkve.”**

Stoga nam ovaj citat iz Alta Vendita daje ideju o tome što su pojedini masoni kroz povijest tražili obzirom na Papu Katoličke Crkve.

1861. Jacques Cretinau-Joly je objavio knjigu s naslovom L'Eglise en face de la revolution (Crkva u licu revolucije). Ovaj francuski autor objavio je prvo Alta Vendita of the Carbonari, koja prema specijalistima iz područja slobodnog zidarstva, je de facto udarno krilo masona, a unutar ove tajne grupe su posebno visoko rangirani masoni.

Prema ovom, a i drugim masonskim dokumentima koji su zaplijenjeni od strane papinske policije, masoni se nadaju papi prema njihovim potrebama, ne papi koji je dio njihovog bratstva, nego više papi koji je isti njihovom mentalitetu. Alta Vendita traži papu koji će, slično Klementu XIV, predati i ruke i noge aktualnoj vlasti i nevjernicima (koji će ga slaviti zbog tolerancije). Da bi se došlo do ove pozicije u crkvi Alta Vendita je znala da će trebati vremena, možda i stoljeće. Ovaj dokument, je objavljen 1861., davno prije katoličkih tradicionalista, za vrijeme Pia IX...

2. Ivan Pavao II i Benedikt XVI ne zadovoljavaju...

U intervjuu iz 1999. i drugom 2009., odvjetnik Gustavo Raffi, Veliki Majstor lože Velikog Orienta Italije (1999-2014), rekao je da mu nedostaje Papa Pavao VI zbog (kako kaže Rafi) toga što su za vrijeme njegovog pontifikata, slobodni zidari imali snažan dijalog sa Crkvom, a mnogi od strane Crkvenog klera govorili su o prestanku antimasonske cenzure i raspravljali o kompatibilnosti između Crkve i Lože.

Ali onda, sa dolaskom Pape Ivana Pavla II, vratili su antimasonski led: 1983., kongregacija za Nauk Vjere, predsjedavajući pod pokroviteljstvom Kardinala Josepha Ratzingera, ponovila je inkompatibilnost između Crkve i masonerije. Ivan Pavao II je potvrdio tu izjavu.

Od 1999., ipak, nadbiskup (kasnije Kardinal) Buenos Airesa, Jorge Mario Bergoglio, postaje počasni član Rotary Cluba-a koji je osuđen od pojedinih biskupa u Europi krajem XX stoljeća.

U zimi 2004-2005 u britanskom masonskom magazinu Freemasonry Today, njemački mason, Alex Pohlmann, žalio se na Papu Wojtylu (koji je još živio u to vrijeme) i na kardinala Ratzingera. Pohlmann je predlagao da se nakon smrti poljskog Pontifa, ukine bilo kakva osuda Masona. U članku koji slijedi, on pita: "I što nam to nudi budućnost? Kada su pitali oca Sebott-a, koji bi se koraci trebali poduzeti, on je rekao: **"nikakvi dok god su ljudi koji su donosili osamdesetih odluke, još uvijek u uredu (mислеći na Ratzingera i Papu Wojtylu."** Ova izjava može zvučati negativno danas, ali nosi nadu za sutra."

Čežnja masona Pohlmana, uskoro se obistinila: nekoliko mjeseci nakon što je objavljen njegov članak, umro je Papa Ivan Pavao II. Slijedila je Konklava 2005. Kardinal Carlo Maria Martini (isusovac) bio je među uvažanim kandidatima; upravo on se najviše sviđao Masonima. Ali čini se da je na toj Konklavi, odlučujući izbor bio između Nadbiskupa Buenos Airesa, Jorge Bergoglia (također isusovca) i Josepha Ratzingera. Pobjedio je Ratzinger, na razočarenje Masona i postao Benedikt XVI,

Papa Summorum Pontificum, Papa naširoko viđen kao šampion jasne i čvrste zaštite vrijednosti o kojima se ne može pregovarati.

Pod Ratzingerovim papinstvom, postojali su učestali medijski napadi protiv osobe pape, u nekim slučajevima svakodnevno, zavjere “špijuni”, curenje dokumenata, kritike raznih teologa protiv pape i sveopći bojkot Motu Proprio Summorum Pontificum. Čini se da je među bojkoterima bio i Jorge Mario Bergoglio, tadašnji Nadbiskup Buenos Airesa.

2010 god., Argentinski Masonski List , Hiram Abif, pokazao je nezadovoljstvo sa Papom Benediktom XVI i već počeo spekulirati o njegovom budućem nasljedniku. Kako navodi: “Prve godine Benedikta XVI ostavljaju osjećaj pojačavajuće krize u Katoličkoj Crkvi. Nikad prije, neslaganje i razdor nisu bili toliko glasni unutar i izvan Vatikana. I nakon Benedikta XVI, što dalje? koje su opcije na horizontu? Tko bi mogao povesti Crkvu na novi stupanj?”

11.02.2013., Benedikt objavljuje svoju zabrinutost o vlastitim sposobnostima da nastavi uspješni pontifikat, te daje ostavku. Nova se konklava održava. Ovoga puta, kada se pojavio novi papa na balkonu bazilike Sv. Petra 13.03.2013., bio je to isti Jorge Bergoglio koji je navodno bio i favorizirana alternativa Ratzingeru na konklavi 2005. Bivši Kardinal Buenos Airesa uzeo je ime Franjo, prvi papa sa tim imenom u Crkvenoj povijesti. Slijedeći njegov izbor, neumorni medijski napadi i konstantni kriticizam napokon je došao kraju, ali oni koji su se suprotstavljali Summorum Pontificum dobili su novi vjetar u leđa. Puno govora o “milosrđu” kao glavnoj temi novog pontifikata ušao je u javnu konverzaciju, ali isto to milosrđe čini se, nije dano onim “konzervativnima” u Rimu.

3. Vjerojatno u Crkvi više ništa neće biti kao prije.” Stupajući prema Novoj Eri?

Prema nekim Argentinskim tradicionalnim krugovima, prije nego je postao biskup, Bergoglio je nestao iz javnog života na neko vrijeme, te je uveden u slobodne zidare (masone), nakon čega se opet pojavio i stvorio karijeru. Tko zna istinu o tome? Da li je to još jedna dezinformacija tradicionalista? Teorija urote i ništa više? Ono što zasigurno znamo je, da je kroz godine pokazano kako je Bergoglio po volji različitim Masonskim grupama do takvog razmjera da oni niti ne tajе svoje zadovoljstvo sa njim. Ovo se nastavlja kroz iskazivanje nikad viđene javne hvale prema jednom papi. (Do ovog članka, sabrali smo preko 60 primjera javne hvale Masona prema argentinskom papi.)

1. **Nakon njegovog izbora, Papa Fanjo je primio čestitke i hvale od B'nai B'rith**, para – židovske Masonerije. B'nai B'rith (BB) osnovan 1843., pohvalio je i neke druge pape, ali njihov entuzijizam je vrlo brzo nestao, prateći daljnji rad tih istih papa npr. Ivana Pavla II koji je 1983. godine osudio slobodne zidare i slobodnozidarstvo (masoneriju).
2. **Na dan njegovog izbora, web stranica Impulso Baires objavila je čestitke Velikog Majstora Argentinske Lože osobno novom Papi Franji.**
3. **15.03.2013., web stranica Velike Lože Italije objavila je čestitku Velikog Majstora Luciana Nistria papi Franji:**

“Katolička Crkva je izabrala papu Isusovca Jorge Maria Bergoglia koji je uzeo ime Franjo. Jasan izbor, daleko od logike Rimske Kurije i prolazne moći. Od prvog trenutka, papa Franjo, čovjek koji dolazi “s kraja svijeta”, odbija počasnu odjeću i zlatni križ te ga zamjenjuje za željezni križ, čineći svoje prvo vidljivo djelo. U svom prvom pozdravnom govoru ističe želju za dijalogom sa svijetom i čovječanstvom, hraneći živu nadu laika i nevjernika da su promjene tu. Možda je to ono što svijet priželjkuje i traži. Nova Crkva koja zna kako spojiti ljubav sa istinom u konfrontaciji sa institucijama koje nisu utvrđene u obrani vlastite moći. To je ona ista nada koju su, posebno Latinska Amerika, gdje su Masoni Simon Bolivar, Salvador Allende i Giuseppe Garibaldi zajedno sa mnogima oduvijek iščekivali. Poruka koju slobodni zidari doživljavaju kao oštri zaokret od prošlosti prema siromašnima, marginaliziranim i najslabijima. Novom pontifu šaljemo naše najljepše želje u njegovom dobrom radu za godine koje slijede. Luciano Nistri, Veliki Majstor GLVDI.”

4. 14.03.2013., Gustavo Raffi, Veliki Majstor Velike Lože Orienta Italije-jedne od najvažnijih Loža u svijetu – naklonio se i pohvalio novog papu. Raffi je rekao vjerojatno proročki: **“Vjerojatno u Crkvi više ništa neće biti kao prije”.**

5. ,6. ,7. Masonska stranica Fenix News, vođena od Peruanskog masona 33 stupnja (Lodge Luis Heysen Inchaustegui, Lima Peru) objavljuje 15.03.2013. izjavu iz Ujedinjene Velike Lože Libanona. Veliki Majstor Rami Haddad i Vrhovni Veliki Gospodar Jamil Saade šalju svoje čestitke u Argentinu, ženama u Ženskoj Velikoj Loži Argentine, na dan izbora pape Bergoglia. **Samo u ovoj jednoj izjavi mi vidimo podršku Peruanskih (5) , Libanonskih (6) i Argentinskih (7) masona koji su svi jako zadovoljni izborom Bergoglia.**

U kontrastu sa ovim, Pio IX, Pio X ili Pio XII, kada su tek izabrani nisu primili hvale i čestitke niti od Talijanskih niti od Internacionalnih slobodnih zidara. Ovi pobožni pape, nisu nikad bili prijatelji masonima. (Da li je to slučajnost zbog koje je kanonizacija Pia X i Pia XII u zastoju?)

8. Nekoliko tjedana nakon izbora pape Franje, u travanjskom izdanju Kanadskog masonskog Glasila The Waltermark, mogli smo pročitati da je novi papa na Internetu, i da mu čak pripisuju korištenje masonskih pozdrava i znakova, itd... Autor sugerira da bi čitatelji trebali ovo tretirati kao običnu glasinu. **Međutim masonski autor je uvjeren da će unatoč papinom “konzervativizmu” on biti u stanju izgraditi bolje odnose između Katolicizma i masonerije.** Isti članak objavljuje cijele poruke dobrih želja od Velikog Majstora Argentinske Lože Angela Jorge Calavera novom Papi. Na kraju teksta Veliki Majstor izražava nadu u skori prestanak stoljećima dugog progona masona, od strane Katoličke Crkve.
9. U pismu svom progresivnom prijatelju Massimu Teodoru, 20.06.2013., Veliki Majstor Raffi pokazuje kako je pun optimizma i nade u postupke i riječi pape Franje. **Raffi zagovara duboku reformu Crkve, naravno prema planovima masona i sekularnog javnog mnijenja.** Raffi hvali “velikog teologa” Karla Rahnera (Isusovca) i njegovu teoriju “anonimnih kršćana”. Raffi se suprotstavlja starim privilegiranim liturgijama i zvanjima.
10. Uz papu Franju je također i Brazilski Masonski magazin O Malhete. U njegovom članku (Uma licao do Papa) Biskup Rima je postavljen na pedestal. Autor je Derildo Martins Da Costa, Vrlo hvaljeni Majstor Lože Brazila, koji piše: **“Papa Franjo, vi dajete primjer prvi što bi se trebalo činiti, dajete nam lekcije o državljanstvu ispred “evangeličke crkve” recitirajući Oče Naš sa drugim pastirima koji čekaju na vratima.”**

(Mala primjedba: **Kardinal Joao Braz de Aviz, sada prefekt Kongregacije za posvećeni život i društva Apostolskog života,** sudjelovao je 2006. na tzv. “duhovnom forumu”, na kojem su bili prisutni predstavnici teozofije, spiritualizma i Brazilski Masoni Velikog Orienta. Braz je imao dijalog sa njima i sa liberalnim Američki časnim sestrama, ali ne sa fratrma i sestrama iz reda Franjevci Bezgrešne.)

11. 2013., na stranicama magazina L Acacia, Talijanske Velike Lože, glavni urednik Moreno Neri **nada se da će papa Franjo, isusovac, možda biti prikladan za izazov promjena koje čekaju crkvu.** On se nada da Crkva više nije zatvoreni, zastarjeli sistem.

12. u 2013, Talijanski novinari Giacomo Galeazzi i Ferruccio Pinotti objavljuju knjigu *Masonski Vatikan*. Galeazzi je veliki "fan" pape Franje, kao što je i Andrea Torielli, Vatikanski dopisnik i prijatelj Galeazzia. Galeazzi – Pinotti pišu: **"U posljednjih 30-35 god., nekoliko isusovaca su na pozitivan način bili zainteresirani za masoneriju: sudjelovali su u javnim raspravama, na konferencijama organiziranim od strane Velikog Orienta Italije, pisali članke i filozofske misli o povijesti Slobodnog-zidarstva, drugim riječima oni, pripadnici svećeničkog staleža, unatoč anatemama i raznim ekskomunikacijama Rimske Crkve prema masonskim institucijama, pokušavali su razumjeti, a često i dijeliti ista stajališta sa masonima."**

Galeazzi – Pinotti također su prenijeli neke izjave od strane Masona Nicola Spinella: Nicola Sinello, Pomoćni Vikar Velikog Majstora Zajednice Piazza del Gesu, odgovorio je na pitanje upućeno njemu na jednom televizijskom šou pod imenom *Mystery (Misterija)* 20.03.2013.: **"Koja je poveznica između isusovaca i Slobodnih zidara? Odgovor: Isusovci i masoni imali su oduvijek zajedničke spekulativne interese..."**

Nakon toga pitanje: **"Papa je iz Argentine, a u Argentini je velika Masonska tradicija; on je bio nadbiskup Buenos Airesa, da li vi mislite da je on možda imao neke odnose sa masonerijom?** Spinello je odgovorio: **"Upravo suprotno bi me iznenadilo, drugim riječima: da nije imao nikakve odnose sa masonerijom. Masonska tradicija u Argentini je vrlo moćna. Vjerujem da je ovaj papa ostvarenje plana kojeg se dugo čekalo."**

Galeazzi-Pinotti nastavljaju: Katanijski Veliki Majstor Vincenzo Di Benedetto, glava Najveličanstvenije Velike Lože Piazza del Gesu, također je odgovorio na jedno ciljano pitanje: **"Različiti izvori indiciraju postojanje Masonskih Loža u Vatikanu, da li mislite da je to moguće?** Odgovorio je bez oklijevanja: **"Da, apsolutno, bez obzira koristite li ime ili ne."**

13. U Srpnju 2013., obilježavajući uspomenu na njegovog prijatelja, pokojnog Kardinala Ersilia Tonina, Veliki Majstor Gustavo Raffi još jednom je pohvalio papu Franju, govoreći: **"Čovječanstvo je danas sve siromašnije kao i Katolička Crkva. Ali jedan, papa Franjo obećava Crkvu koja će poštivati različitosti i dijeliti ideju sekularnih država koje promoviraju mir i koegzistenciju sa drugim religijama."**

14. u pismu od 9.09.2013., god. Gian Franco Piloni, Veliki Majstor Talijanske Lože, obraća se papi Franji preklinjući ga da radi na ukidanju podjela koje postoje u odnosima između Katoličke Crkve i masonerije. Piloni bi nas htio uvjeriti kako masonerija nije neprijatelj Katoličke crkve, nego suputnik koji hodi "paralelnom ulicom". Piloni hvali papu Franju, govoreći: **"Katolička Crkva postaje vrijedna kada je vi predstavljate,"** i dodaje **"apeliram na Vašu Svetost, čovjeka nadnaravnih ljudskih kvaliteta."**
15. 21.09.2013., za vrijeme Masonskog slavlja jesenskog ekvinocija (ravnodnevnice) Veliki Majstor Gustavo Raffi izjavio je: **"Papa Franjo šalje poruke humanizma koje su u skladu sa onim što mi govorimo godinama. On također poziva ljude da izađu iz svojih katakombi, kako bi svjedočili vlastite vrijednosti različitim ljudima, govoreći o društvu kao cjelini. Ovakvo razmišljanje se ne treba ograničiti samo na danas, nego graditi budućnost. Ovo je živa masonerija, koja govori ljudima (dijalogom)."**
16. Također 2013., web stranica Filipinskog magazina Southern Leyte Times, čiji je izdavač mason Antonio M. Reyes, napisala je da su veliki nacionalni heroji Filipina masoni, i da je Katolička Crkva osudila Slobodno zidarstvo, također sa proglasom tadašnjeg Kardinala Ratzingera (1983). Reyes ističe svoje vjerovanje da će se sada, sa papom Franjom, stvari promijeniti, jer čak i za vladajućeg papu, kao i za masone, sve religije i bratska udruženja koja vjeruju u Boga ne bi trebala biti osuđena na vječno prokletstvo. Reyes je napisao: **"Srećom Rimski katolici sada imaju vođu u papi Franji, koji vjeruje da sve religije i bratska udruženja koja vjeruju u Boga, trebaju biti poštovana, a ne osuđena na vječno prokletstvo. Mi kao i kršćani trebamo čuti njegov poziv za religijsku toleranciju i za izvorni ekumenizam."**
17. u intervjuu objavljenom u Studenom 2013., Vincenzo Romano mason 33 stupnja, tada novoizabrani zamjenik ili Vikar Velikog majstora Talijanske Lože Piazza del Gesu, istaknuo je da masonerija ne slijedi Katolička načela. On je tada odgovorio na jedno pitanje: **"papa Brgoglio već je učinio mnoga otvaranja; da li se može vidjeti nešto pozitivno od njega obzirom na Slobodne zidare? Mason je odgovorio: "Papa Bergoglio za sada je dokazao da je veliki papa, ali ja ne znam da li on ima neke predrasude protiv nas. Sačekajmo i vidimo da li će biti kakvih reakcija. Mi proglašavamo kako smo spremni prihvatiti Katolički svijet."**

18. U subotu, 2.3.2013. godine Mario Rolleri mason 33° (trideset i treći stupanj) objavljuju na španjolskom jeziku masonske novinske stranice *Fenixnews*, nekoliko rečenica u obrani ljudskih prava, kako ih je predstavio kardinal Bergoglio 2009. i 2012 godine. Naslov članka je "Bergoglio: Papa u 02 fraze" ("*Bergoglio: el Papa en 02 frases*"). [1] I vidite fotografiju Pape Franje. Ali ono što je čudno: članak je datiran **2. 3. 2013.** – dok je s druge strane Bergoglio izabran za Papu samo 11 dana kasnije, tj. **13. 3. 2013!** Je li pogrešan datum na koji je članak objavljen (2. ožujka 2013.) ili je ime budućeg pape već bilo poznato prije njegovog službenog izbora? U tom je smislu impresivno je ono što je naš kolega Sandro Magister napomenuo u nedavnom članku pod naslovom "*Čovjek koji je trebao biti izabran za papu*" [2].

19. U danima koji nisu bili navedeni, ali se radilo o prvim danima nakon izbora pape Franje u ožujku 2013. godine, mason Oscar Bartoli napisao je otvoreno pismo papi gdje radostan zbog njegovog izbora i zaključuje:

No, ja kao polu-katolik u stalnoj nevolji zbog unutarnjeg sukoba sa svojom kulturom sumnje, želim vam reći da se, zajedno s milijardu i dvjesto milijuna drugih katolika diljem svijeta, nadam da njegov izbor za papinski prijestol zaista može biti trenutak istinske revitalizacije naše vjere, prebijene zebnjama koje se toliko dugo pojavljuju u Vatikanu.

Oni trebaju njegov primjer vjernicima, pravednim vjernicima, kvazi-vjernicima, agnosticima i ateistima. I onima koji su, uznemireni dobrim ponašanjem "birokracije" u klerikalnoj odjeći, povremeno pobjegli u osobni dijalog s Bogom, prevrtajući dogme i učenja. Dobar posao, dragi Franjo I i neka ga Gospodin štiti, zajedno s njegovim svećenstvom.

Oscar [3].

Oscar Bartoli je talijanski slobodni zidar Velikog Orijenta Italije – Palazzo Giustiniani [4] – rezident u Washingtonu, član Rotary kluba Washingtona DC [5] i utemeljitelj Talijanske lođe 2001. u Washingtonu (u poslušnosti Velikoj loži Washingtona). [6]

20. Peruanski mason Mario Rolleri 33 ° morao je biti toliko uzbuđen zbog izbora pape Bergoglia da je 15.3.2013. objavio za *Fenixnews* prve riječi novog Pape. Članak završava riječima publike "*Živio Papa!*" [7]

21. Mario Rolleri 33 ° i Veliki majstor Velikog Orijenta u Peruu [baremu tijekom 2017.], izvršni direktor *Fenixnews*, ponudio je u nedjelju 17.3.2013. zanimljivu javnu hvalu pape Bergoglia. Rolleri 33° je pohvalio papu Franju radi njegove poniznosti, humanosti i čvrstoće. Rolleri je osjetio da će se mnoštvo stvari promijeniti u Crkvi i da “Njegova Svetost Franjo” mora imenovati novog državnog tajnika. Rolleri 33° ljubazno pozdravlja papu Franju, želeći mu dug i plodan pontifikat. [8] Ne čini se da je Rolleri ikad uputio sličan pozdrav papi Benediktu XVI.

22. 20.3.2013. godine, na *Fenixnewsu*, Mario Rolleri 33 °, u još jednom slavljeničkom članku o novom Papi izjavio je kako vjeruje da bi s papom Franjom slobodno zidarstvo moglo otpočeti plodan dijalog. [9]

23. 29.2.2013, na *Fenixnewsu*, Mario Rolleri 33° prenio je dugo pozitivno svjedočanstvo o papi Franji od strane venezuelanskog isusovca Luisa Ugalda, ravnatelja Centra za odgoj i planiranje edukacije u Caracasu. Otac Ugalde je 1986. godine susreo Bergoglia. Otac Bergoglio je, kazao je, spasio živote mnogih žrtava političkog progona. Otac Ugalde je potvrdio da će papa Franjo morati mijenjati mnoge stvari u Crkvi. [10] (Jasno, mason Rolleri je bio zadovoljan s tom idejom!)

24. 31.3.2013., u još jednom članku kojim se iznosi zahvalnost papi Franji, Mario [Rolleri] 33° već je [tako brzo nakon njegova izbora] najavio da će s novim Papom biti vijesti o promjenama i neočekivanim odlukama.

25. 11.4.2013., mason Mario Rolleri 33° još je jednom hvalio Franju na web stranici *Fenixnews*, ovoga puta čak pozivajući u pomoć hebrejsku kabaluu! Zapravo, Rolleri je uspoređivao s papom Franjom broj 13, budući da je izabran 13.3. Rolleri je objasnio da za hebrejsku kabaluu broj 13 nije broj “nesreće” već doziva svrhu stvaranja. Za kabaliste nema ni dobre sreće ni loše sreće. Rolleri je napisao da kardinal Bergoglio nije imao sreće da bude izabran za papu, već da je izgradio tu stvarnost svojim djelovanjem. [12] Rolleri je zazvao svjetlo Stvoritelja na papu Franju i na njegovu poruku ljubavi i brige za sva ljudska bića. [13]

26. 11.5.2013., ponovno je na masonskoj internetskoj stranici *Fenixnews*, Juan Orrego napisao da su argentinski slobodni zidari, “Gran Logia de la Argentina de Libres y Aceptados Masones”, pozdravili izbor pape Franje. Orrego primjećuje da su se odnosi Crkve i slobodnog zidarstva u Argentini poboljšali u posljednjih nekoliko desetljeća. Krajem 90-ih godina, masoni su se susreli s episkopatom. Danas su odnosi vrlo srdačni, iako Vatikan smatra da su pozicije slobodnog zidarstva

nespojive s onima Crkve. Izbor pape Franje donio je poboljšanje odnosa između Crkve i slobodnog zidarstva. [14]

27. Dana 12.6.2014., na predstavljanju knjige Ignazia Ingraoa, *Tajni savjet* (Il concilio segreto – Piemme izdavač, 2013.) Veliki majstor Velikog Orijenta Italije, Stefano Bisi, između ostaloga je (na temu odnosa Crkve i slobodnog zidarstva) izjavio da je **otvaranje Crkve svijetu “čini se dobilo novi zamah s papom Franjom**. Postoji mnogo prostora za novu epohu Crkve u dijalogu sa svijetom. Sada moramo vidjeti hoće li ga pratiti očekivane reforme.”[15]

Događaju je prisustvovao i Marco Politi (vatikanski dopisnik *Il Fatto Quotidiano*) i Alberto Melloni (povjesničar” Bolonjske škole”) koji je također naglasio “Novu i jaku inovativnu težnju” Franjinog pontifikata koji želi **“preoblikovanje Crkve u svom izgledu”** i **“reviziju pastoralne skrbi o međuljudskim odnosima”**. [16]

Nadalje, na temu Franjinog papinstva, čitamo ovo u masonskom glasilu:

I ovaj **“skok prema Crkvi u suvremenom društvu”** tada i sada zadovoljava slobodno zidarstvo, koje je danas, baš kao i u onim vrućim godinama, ponovo poduzelo da slijedi sa zanimanjem promjene koje su opisane Oltretevere [u Vatikanu]. [...] Politi je rekao da je nekoliko prelata i učenjaka posljednjih godina predložilo održavanje Trećeg vatikanskog [koncila], no možda, napomenuo je novinar, to nije ni potrebno. Sezona reformi Crkve zapravo je već otvorena.

28. Novinaru Andrei Scanzi iz novina *Il Fatto Quotidiano*, tijekom 2014., Michela Scolari (jedini skrbnik uspomena masona Licia Gellia), izjavio je da je prije 6-7 **godina papa Franjo (tada kardinal Bergoglio) posjetio Licia Gellia u Villi Wanda u Arezzu. Gelli, voditelj slavne P2 lože**, bio je mason s izvrsnim vezama sa slobodnim zidarstvom i argentinskom političkom klasom sedamdesetih i osamdesetih godina. **Gelli je otkrio da je poznavao Bergoglia od 1973.**, kada je Gelli bio argentinski ministar i veliki Peronov prijatelj.

29. Na web stranici Velike lože talijanskog simboličkog obreda (sastavljenog od majstora slobodnih zidara Grand Orient of Italy), čitali smo govor od 13.3.2014., od strane Zidar “M.: Dominik P. “koji pohvaljuje Papu Franju i vidi u njemu otvaranje za pomirenje između slobodnog zidarstva i Crkve”. [19]

30. U švicarskom masonskom časopisu *Alpina* Pierre-Alexandre Joye piše u ožujku 2014. da se Crkva i slobodno zidarstvo temelje na

različitim tradicijama, ali s izborom pape Franje, južnoameričkog isusovca, može se ponovno uspostaviti masonski i katolički dijalog. **Duhovne snage ne bi trebale biti podijeljene, već ujedinjene radi društvene pravde, ljudskih prava i slobode. Crkva i slobodno zidarstvo ne smiju se zaustaviti na onome što ih dijeli, već se moraju usmjeriti na ono što ih sjedinjuje.** [20]

31. Još jednom, u slobodnozidarskom časopisu *Alpina*, u ožujku 2014., u članku “**Prema mogućem konstruktivnom zajedničkom suživotu**” (u stavku “Pomirljivija era”), mason Daniele Bui jasno kaže da, iako ostaje nespojivost između Crkve i Lože, s papom Franjom se mnogi slobodni zidari nadaju upravo “pomirljivijim” stavom sa strane Svete Stolice. [21] Bui vjeruje da razlozi nespojivosti ne sprječavaju zajedničku suradnju katolika i slobodnih zidara za promicanje ljudskih prava.

32. U svom posljednjem govoru kao Veliki majstor Velikog Orijenta Italije (u travnju 2014.), odvjetnik Gustavo Raffi rekao je, prema izvještaju: “Svijet se mijenja brzinom koja je, prije nekoliko godina, bila potpuno nezamisliva. **Ovaj ‘tekući’ svijet** – upotrjebljujući pojam kovanice Zigmunta Baumanna – radikalno transformira sve ‘krute’ strukture koje je more prošlosti položilo na obalu današnjice”, rekao je Raffi. “**Samo se osvrnite na one zidove koji odvajaju Italiju od Vatikana da shvatite – dodao je – da se nešto mijenja. S oprezom i poštovanjem promatramo kako ovaj Papa ubrzava vrijeme epohalne promjene unutar horizonta struktura koje tradicionalno nerado prihvaćaju inovativnu fermentaciju.** I refleksije njegovog utjecaja daleko su izvan granica sakristije. Ali to zavisi i od nas. Na nama je **da napravimo prijelaz u ovu tekuću stvarnost.** Također je na nama da se bavimo promjenjivim suvremenim svijetom. S tvrdnjom – koja nikada nije izdana – da budemo uvijek suvremenik potomstva.” “To je ono što nas poziva da temeljimo naš identitet Talijana i slobodnih zidara – primijetio je – i zaplovimo i plovimo s povjerenjem u budućnost, bez obzira na to što nas čeka”. [22]

33. U izdanju *The Wayfarera* za svibanj i lipanj 2014., Bilten MN-River Valley Lože # 6 (Velike lože AF & A.M. u Minnesoti), “kapelan” lože, Dan Ploenzke, u svojoj kolumni “Riječi mudrosti”, također je citirao knjigu [sic – pogreška Wayfarera] pape Franje “Budimo svjetla nade” **koja govori o nadi, otvorenosti iznenađenjima Boga** i življenju u radosti. Masonu Ploenzkeu se jako svidjelo ono što Papa piše o tome da treba biti otvoren Božjim iznenađenjima: “Svatko tko je čovjek ili žena nade – velike nade koju nam daje vjera – zna da čak i usred teškoća Bog djeluje i iznenađuje nas.” [23] Dirljivo.

34. 25. 08. 2014. na web stranici brazilske masonske *Grand Orient do Brasil*, mason Barbosa Nunes pohvaljuje papu Franju jer gradi novu crkvu: [24]

Jorge Mario Bergoglio, "papa Franjo", prethodno poznat kao "kardinal argentinskih siromaha" za svoju društvenu ulogu. On i dalje preuzima veći utjecaj u Katoličkoj crkvi i [kao] šef države. Nije se zaustavio, poduzima sigurne korake za izgradnju nove crkve. Novi stil u Vatikanu, slika osobnosti koja poznaje i suočava se s izazovima koji nadolaze. Mason Nunes pohvaljuje božansku mudrost (sabedoria divina) pape Franje i nada se da su riječi Pape predmet meditacije u danima proučavanja masonskih loža.

35. U 2014., prigodom ponovnog okupljanja Velike lože slobodnih i prihvaćenih masona Floride (SAD), Veliki govornik Velike lože, Gilbert Weisman, **ne samo da je oduševljeno citirao rad "Moral i dogma" masona Alberta Pikea 33. stupnja (ezoterični i okultistički mason)**, ali je spomenuo i neke riječi iz propovijedi koju je održao papa Franjo 1.01.2014., u kojem je papa rekao da smo svi djeca Nebeskog Oca, da svi pripadamo istoj ljudskoj obitelji, i da dijelimo istu zajedničku sudbinu; i da svi moramo raditi na stvaranju zajednice braće.

36. U travnju 2015., prije posjeta pape Franje Latinskoj Americi, Veliki meštar, Edgar Sanchez Caballero i njegova *Gran Logia Symbolica del Paraguay*, htjeli su upoznati papu Franju. Paragavski slobodni zidari su izjavili da su se divili papi Franji zbog vodstva Crkve i da se nadaju da može utjecati na crkvenu hijerarhiju Paragvaja da promjene način razmišljanja biskupa i time promiču veće bratstvo i veću otvorenost Katoličke crkve. Veliki meštar Caballero izrazio je nadu za obnovom biskupa: ***Promjena čelnika Katoličke crkve i poruka otvaranja sadašnjeg pape – kaže Veliki meštar – još nije "probavljena" u paragvajskoj crkvenoj hijerarhiji čiji će se mentalitet promijeniti kako se biskupi obnavljaju.*** [27]

37. Dana 9.04.2015. Mario Rolleri je izvijestio na *Fenixnewsu* o razgovoru s Nicolasom Orlandom Breglijom, Velikim meštro Velike lože Argentine. Breglia je također bio uvjeren da je s Papom Bergoglijem Crkva revidirala svoje stajalište prema slobodnom zidarstvu. Prema meštru Bregliji, **papa Franjo je podigao zastave slobodnog zidarstva.** [28]

38. 11.04.2015. u Velikoj loži Grande Orient Italije, održanoj u Riminiju, mason Claudio Bonvecchio predstavio je svoju knjigu "*Vrijeme dijaloga. Papa, Crkva, slobodno zidarstvo – intervju Sabatina Alfonsa*

*Annecciarica” [L’ora del dialogo. Il Papa, la Chiesa, Libera Muratoria – intervista s Sabatinom Alfonso Annecciarico] (Mimesis Editrice). Kratak sažetak knjige, što je novi “slatki razgovor” s papom Franjom: Vjera, razum, humanizam, duhovnost, parovi koncepata, vrijednosti – su se razilazili u povijesti kršćanske crkve i sekularne kulture. Posebno sada, s impulsom pape Franje, **vrijeme ovog nesporazuma čini se da je završilo. Crkva narodnog pape vraća se na razgovor o osjećajima, ali i na racionalno suočavanje s društvom i poviješću.** Ova knjiga gradi most za najosjetljivije ali i najprofitabilnije konfrontacije. Riječ je o mogućem dokumentu za novi savez koji ima čovjeka kao svoj objekt [“kult čovjeka”]. Inicijativa dijaloga bez kompromisa na strani slobodnog, zrelog racionalizma slobodnozidarske kulture, ali bez isključivanja. [29]*

39. U izdanju Biltena lože York br. 22 A.F. & A.M. (Kennonbunk-Maine, SAD), Mason Donald Beane napisao je da se slobodni zidari moraju naučiti od pape Franje koji govori o svim narodima kao dijelu ljudske obitelji, s jednim ocem za sve: **Kao slobodni zidari, mi nastojimo slijediti primjer pape Franje koji govori o svim ljudima kao ljudskoj obitelji. To je obitelj s jednim Ocem za sve koji nam želi pomoći da nađemo put do njega kroz vjeru i razumijevanje.** [30]

40. Dana 25. 06. 2015. u priopćenju za javnost Velike lože Italije Piazza del Gesù Palazzo Vitelleschi tvrdilo se da je Veliki meštar Antonio Binni s poštovanjem primio kopiju kabalističkog teksta “Zohar”, koji dolazi iz međunarodne organizacije “Zohar Project”. Izjava GLDI-a navodi da je isti dar darovan talijanskim institucijama i **također papi Franji.** [31] U tom smislu, čini se da je GLDI uputio neku neizravnu pohvalu Rimskom biskupu ili, u svakom slučaju, prenio ideju o određenoj konvergenciji, ugađanju ili afinitetu između Velikog meštra Binnija i pape Franje.

41. 24. 08. 2015. Oscar Bartoli, talijanski meštar Grande Oriente d’Italije [32] koji je rezident u Washingtonu i član Rotary kluba Washingtona DC [33] osnivač Italija lože 2001 u Washingtonu u poslušnosti Velikoj loži Washingtona, [34] objavio je na svojoj web stranici članak Rosarija Amica Roxasa, koji je također jedan oblik hvale pape Franje.

42. Dana 4. 09. 2015. isti je Oscar Bartoli izvijestio u svom članku “Ovaj komunistički i anti-katolički papa (prema nekima)” da neki od njegovih poznanika (jedan od njegovih prijatelja, njegov bivši pastor i intimni prijatelj kardinala i članova Kurije) u papi Franji vide opasnost za katoličku vjeru i društvo (npr. previše “lakoće” ili “labavosti” u praksi proglašenja ništavosti braka, pretjeranog otvaranja prema razvedenom i ponovnom vjenčanim i homoseksualcima, zbunjenosti među vjernicima, prisilne i neiskusne dobrodošlice imigranata, previše simpatije koju je

pokazao Fidelu Castru, previše neprijateljstva kojeg je pokazao Trumpu i republikancima, kao i sklonosti prema američkim demokratima). Na kraju članka, mason Bartoli komentirao je sljedeće: “Papa Franjo slijedi primjer božanskoga pjesnika: “Nemoj se osvrtni na njih, već okreni glavu i idi dalje.” [36]

43. Oscar Bartoli se također brinuo za ezoterijski časopis Stenterello, koji je u listopadu 2015. pohvalio papu Franju kao “papu s proročkim i revolucionarnim jezikom” i kao “graditelja mostova među narodima”. [44]

44. Od 15. do 19. siječnja 2015., papa Franjo je bio na Filipinima. U to je vrijeme objavljena fotografija na internetu – ili navodne stranice filipinskog časopisa (*Philippine Daily Inquirer*) – s dobrodošlicom papi (“Dobro došao papa Franjo, papa milosrđa i suosjećanja”), dobrodošlica od strane Velike lože Filipina. [38] Netko je rekao da je ta vijest lažna [39] (“lažne vijesti”), ali ne izgleda vrlo uvjerljivo u svjetlu slijedećih točaka.

45. Zapravo, u službenom časopisu filipinske Velike lože, *The Cabletow* (Vol. 92, br. 1, svibanj-lipanj 2015.), Veliki meštar Thomas Rentoy III iskreno navodi da je nakon promatranja liberalnih stajališta pape Franje (“poslije uspona pape Franje na Svetu Stolicu i primjećivanja liberalnih stajališta pontifikata”) do kraja 2014. godine, njegov prethodnik Veliki meštar Alan Purisima, u pismu papi Franji, zatražio da Sveta Stolica proglasi da je slobodno zidarstvo na Filipinima kompatibilno s Katoličkom crkvom i da njegovi članovi nisu više podložni ekskomunikaciji. **Štoviše, filipinski slobodni zidari nedavno su od filipinskih biskupa zatražili kapelana kako bi svake nedjelje slavili sv. Misu u Velikoj palači.** [40] Još ne znamo Papin odgovor na ovaj zahtjev filipinskog slobodnog zidarstva. Znamo, međutim, odgovor biskupa Filipina (CBCP). Vidjet ćemo ga u sljedećem odjeljku.

46. **U broju 4 (studeni-prosinac 2015.) časopisa *The Cabletow*, mason Jesse D. Alto najavio je da je glavni Veliki meštar, Thomas Rentoy, uspio ishoditi dozvolu filipinske Katoličke crkve da katolički svećenik može slaviti svake nedjelje svetu misu u sjedištu Velike lože Filipina.** Alto je također napisao da bi, s tim dozvoljenim događajem, konačno, trebalo biti iskorijenjena stoljeća pogrešnih uvjerenja koja su učila da su učenja slobodnog zidarstva suprotna onima Katoličke crkve. Još više, Alto se nadalje “namirisao tamjanom” samoga pape Franje oduševljeno navodeći neke odlomke iz Papine božićne propovijedi. Mason Alto nas očigledno želi uvjeriti da masoni i katolici zajedno poučavaju da je čovjek duhovno biće.

47. Masonski zanos papom Bergogliom dolazi i iz magazina *St. John's Lodge* br. 9 F. & A.M. iz Seattlea (SAD) u listopadu 2015. Prvi viši stražar te lože, brat John Murray Louderback, rekao je da je obraćanje pape Franje američkom kongresu bilo u slobodnozidarskom tonu:

Govor pape Franje na zajedničkoj sjednici kongresa za mene je bio vrlo slobodnozidarske prirode. Govorio je o univerzalnoj istini i razumijevanju Božje ljubavi prema zemlji i čovječanstvu. Njegova je poruka bila nestranačka i ne-sektaška. Papa Franjo razumije da, ako uništimo majku zemlju, uništavamo sebe. Govorio je izravno svjetskim čelnicima o međusobnoj povezanosti svih života. Potaknuo nas je da promoviramo opće dobro cijelog čovječanstva. Meni se ovo čini kao masonska poruka. [1]

48. Veliki meštar *Grande Oriente d'Italia*, Stefano Bisi, u studenom 2015., uputio je otvoreno i kontroverzno pismo nadbiskupu regije Ferrara-Comacchio, nadbiskupu Luigiu Negriu, poznatom po njegovom velikom neprijateljstvu prema slobodnom zidarstvu. Vrlo je neobično kako Veliki meštar govori:

Veliki su i ozbiljni problemi koji u ovom trenutku prožimaju Svetu Rimsku Crkvu te bi se trebalo više usredotočiti na pastoralnu djelatnost svih ljudi da pomognu snažnom i reformativnom djelovanju samoga pape Franje. No nije na meni da to učinim za biskupa ili da pokažem Crkvi na put Crkve. [2]

Bisi daje "pastoralne" pouke monsinjoru Negriu. Veliki meštar Bisi, u svoju korist, iskoristio je neke slavne riječi pape Franje:

Njegova Svetost, papa Franjo, je prije nekog vremena proglasio s velikom poniznošću i velikom pastoralnom snagom svojeg magisterija: "Tko sam ja da sudim?" Međutim, ona [Katolička crkva] nema nikakve sumnje u prosuđivanju drugih i izricanju ex-katedra prosudbi. [3]

49. U intervjuu koji je objavljen online u studenom 2015. u *In-Sight: nezavisnom časopisu*, kanadski mason i bivši kanadski policajac, Jerry W. Kopp, izjavio je da je papa Benedikt prezirao masone, dok se činilo da je papa Bergoglio drugačiji. On je rekao:

Rekao bih za sadašnjeg Papu – volim sadašnjeg papu Franju, njegove stavove i mišljenja – i vjerojatno smo u skladu s njim. Je li to zato što je on isusovac? Ne znam. Htio bih saznati više o papi Franji. Naposljetku, možda ćemo vidjeti neki rezultat njegovog rada,

teško je reći, ali sigurno znamo da nam se ne sviđa papa Benedikt. [4]

50. Dana 3. prosinca 2015., internetska stranica "Masonska filozofsko društvo" pohvalila je papu Franju zbog njegove ekološke predanosti okolišu. Zanimljiva je prva rečenica članka u kojem se papa Franjo definira na masonskej stranici kao "radikalni agent promjene" [naglasak dodan]:

Papa Franjo, vođa više od milijardu rimokatolika svijeta, postao je poznat kao radikalni agent promjena od njegova izbora u ožujku 2013., osobito s obzirom na zaštitu okoliša. [5]

51. U travnju 2016., web stranica *Saint Vrain* masonske lože broj 23 iz grada Longmont u Coloradu izrazila je određeni optimizam o mogućem pomirenju Crkve i slobodnog zidarstva, budući da je papa Franjo, s obzirom na parove i obitelj, inzistirao više na osobnoj savjesti, nego na Vatikanskim normama ili dogmama. Crkva ne smije bacati kamenje na savjest. Masonski autor je pitao jesu li mnoge promjene koje je proveo papa Franjo priprema za preispitivanje stava Crkve prema slobodnom zidarstvu:

Je li moguće da su mnoge promjene koje je papa Franjo proveo u Katoličkoj Crkvi otvorile put za ponovno razmatranje prethodnog suprotstavljanja slobodnom zidarstvu? [...] Promatrajući Papu koji nije dugo na dužnosti, možete vidjeti neke dalekosežne reforme i prilagodbe koje su već napravljene. Bi li bila fantazija pretpostaviti da bi u nekom kasnijem periodu ovaj Papa mogao opustiti zabranu protiv masonerije? [6]

Obzirom na pitanje pričesti za razvedene i „ponovno vjenčane“ mason Fred Milliken (2016.) s oprezom je pozitivno odgovorio na svoja pitanja:

Može li to značiti da katolički slobodni zidari [sic] mogu dobiti pravo na prijam i držanje položaja vođe laika u Crkvi? Zsigurno slobodno zidarstvo ne izgleda kao da se nalazi na popisu slijedećih deset promjena pape Franje. Ali ako se nastavi raspoloženje s naglasakom na udaljavanje od doktrinalne čistoće, možda se može očekivati neka pomirba između Crkve i slobodnog zidarstva. A ako se to dogodi, bit ćemo u novom danu mira i harmonije. [7]

52. Dana 11. 05. 2016. mason Barbosa Nunes (*Grande Oriente do Brasil*) ponudio je novu pohvalu mudrosti pape Franje. [8]

53. Nakon razgovora s novinama *Il Resto del Carlino* u kojem je monsinjor Negri ponovio kritičke stavove protiv slobodnog zidarstva, 29. 05. 2016. godine objavljen je odgovor Velikog meštra Stefana Bisija (*Grande Oriente d'Italia*), u kojem je između ostalog izjavio:

Biskup Svete Rimske Crkve, koji neumoljivo zatvara vrata onome što smatra jedino i isključivo neprijateljem kojeg treba ubiti ili apsolutnim zlom, na taj način udara na Evanđelje i Jubilej milosrđa koje je tražio papa Franjo. Njegova izvrsnost tako izgleda poput onih ljudi koji se neprestano osjećaju okruženi nečim ili nekim, a koji moraju, pod svaku cijenu, pronaći razlog, odnosno izgovor da podupru takvo stanje sive i neprivlačne nepopustljivosti. [9]

Veliki meštar Bisi, je dakle, postavio mons. Negrija u suprotnost s papom Franjom. Bisi je suprotstavio opravdanom antimasonskom stavu monsinjora Negri "Evanđelje" i "Jubilej milosrđa koje je tražio papa Franjo." Ukratko, Veliki meštar *Grande Oriente d'Italia* dao je, barem implicitno, još jedan oblik pohvale vladajućem Papi. Ovo je stvarno čudno i neobično.

54. U svibnju 2016. godine *Masonic Service Association* Sjeverne Amerike objavio je kratku notu entuzijazma o ranijem posjetu pape Franje SAD-u (2015.), u kojem je mason Christopher L. **Murphy** napomenuo da papa Franjo koristi iste riječi koje koriste slobodni zidari: bratstvo, ljubav, sloboda, vjera, nada. Mason Murphy vjeruje da je zbog ponavljanja ovih vrijednosti u današnjem svijetu važan posjet pape Franje Sjedinjenim Državama. [10]

Ukratko, papa Franjo se svidio svim sjevernoameričkim slobodnim zidarima.

55. 15. 05. 2016. na kraju članka o izbjeglicama i migrantima – predstavljenom na web stranici masonske lože "Mozart" – autor je zaključio (i kako to samo dobro čini!) koristeći neke fraze samoga pape Franje:

Prošli tjedan papa Franjo je primio u Rimu nagradu Karlo Veliki. Na kraju moje prezentacije, želio bih ovo citirati iz njegovog govora koji nije bio upućen samo europskim gostima. "Što ti se dogodilo, Europo humanizma, prvakinja ljudskih prava, demokracije i slobode? [...] Sanjam o Europi u kojoj se ne će reći da je njena predanost ljudskim pravima bila posljednja utopija. [...] Sanjam o Europi obitelji s uistinu učinkovitom politikom usredotočenom na

osobe, a ne na brojeve, na stopu nataliteta više od stope potrošnje. [...] Sanjam o Europi gdje biti migrant nije zločin “. [11]

56. Dana 30. studenoga 2016. godine, na internetskoj stranici *The Masonic Philosophical Society* pročitali smo članak u kojemu je rečeno da je papa Franjo odobrio tvrdnje Martina Luthera o poslušnosti vlastitoj savjesti:

U 21. stoljeću papa Franjo potvrđuje Lutherovo razmišljanje o oslanjanju na vlastitu savjest kao sredstvo postizanja spasenja. Na pitanje o tome je li Božja Milost otvorena ateistima, papa Franjo piše: “Božja milost nema granica, ako onaj koji traži milosrđe to radi s kajanjem i iskrenim srcem. Pitanje za one koji ne vjeruju u Boga je u poslušnosti vlastite savjesti. Zapravo, slušanje i poslušnost znači odlučivanje o tome što se smatra dobrim ili zlim. Dobrota ili zločin našeg ponašanja ovise o ovoj odluci. “Slijedeći ovu logiku, Lutherovu odluku da se drži svojih uvjerenja uvjeren u svoju savjest, u konačnici je opravdao čelnik Katoličke crkve. [12]

Neke delikatne duše će reći da papa Franjo nije namjeravao hvaliti Luthera na “luteranski” način. Ono što nas ovdje zanima je druga pohvala koju su slobodni zidari dali Papi i, što je još važnije, samom Martinu Lutheru. No, sigurno je da je Papa pozitivno ocijenio Luthera kao “reformatora”. [13] (Nije deformatör!)

<http://www.onepeterfive.com/freemasons-love-pope-francis/>

<http://hrvatskikrsnizavjet.com/>